

Luistertoetsen mvt op cd? – en andere vragen

Resultaten van de enquête luistertoetsen mvt 1997

De nieuwe examenprogramma's, de vernieuwingen van de tweede fase en een aantal technische ontwikkelingen waren de redenen waarom het Cito in het voorjaar van 1997 door middel van een enquête gepeild heeft hoe de docenten moderne vreemde talen in het voortgezet onderwijs denken over een aantal plannen met betrekking tot de luistertoetsen. Doel van de enquête was te achterhalen welk belang de docenten hechten aan deze vernieuwingen.

De respondenten moesten aangeven op welk schooltype men lesgeeft en welke taal men onderwijst. Met opzet werd niet gevraagd naar de naam van de school of die van de invuller. Slechts de globale opvattingen van de talensecties op de Nederlandse scholen voor voortgezet onderwijs werden geïnventariseerd.

De analyse van de resultaten leverde geen significante verschillen op tussen de verschillende talensecties. Daarom is bij de analyse van de vragen 1 t/m 9b afgezien van het maken van een uitsplitsing naar secties. De uitsplitsing naar schooltype is wel gemaakt, aangezien er aanmerkelijke verschillen bestaan tussen de examenprogramma's voor vbo/mavo enerzijds en de (hervormingen voor de) tweede fase voor havo en vwo anderzijds.

De voornaamste resultaten staan vermeld in de tabel op de volgende bladzijde. De resultaten zijn als volgt geordend: achter elke vraag staan achtereenvolgens het totale aantal malen dat op deze vraag geantwoord is (waarbij geen rekening is gehouden met het schooltype), de keuzemogelijkheden (de antwoorden); de totale respons per antwoordmogelijkheid; vervolgens het aantal binnengekomen antwoordformulieren waarbij het schooltype is ingevuld. De laatste drie kolommen laten de percentages per antwoordmogelijkheid per schooltype zien.

Algemene conclusies

De respons op de vragen over (eventuele) invoering van de cd als geluidsdrager van de luistertoetsen (1 t/m 3) toont aan dat een meerderheid van de respondenten bereid is in de toekomst over te stappen op een andere geluidsdrager. In 1991, bij de vorige door het Cito georganiseerde enquête luistertoetsen, was

slechts 12% bereid hiertoe over te gaan. Er is dus sprake van een duidelijke stijging. Een nadere analyse van vraag 3, gekoppeld aan de vragen 1 en 2, levert een hoge correlatie op. Daaruit kan worden afgeleid dat men bereid is over te stappen op de cd, zij het dat onmiddellijke invoering in 1998 nog niet op prijs wordt gesteld. Een iets langer tijdpad geniet de voorkeur.

Als een voordeel van cd's wordt vermeld dat ze een constante geluidskwaliteit bieden en dat afzonderlijke fragmenten sneller kunnen worden opgespoord dan op een cassette. Als argument tegen invoering van cd's wordt genoemd de afwezigheid van de benodigde apparatuur in de klassen, in combinatie met redenen van financiële aard.

Indien besloten wordt over te stappen op levering van luistertoetsen op cd, zou een mogelijke nieuwe vorm van levering van de luistertoetsen erin kunnen bestaan dat aan elke school één cd wordt geleverd met de mogelijkheid deze voor eigen intern gebruik te kopiëren op cassettes. Kopiëren voor eigen gebruik is nu nog niet toegestaan. Over eventuele invoering van cd's als geluidsdrager is echter nog geen beslissing genomen. De scholen zullen in geval van veranderingen in de samenstelling van het standaardpakket luistertoetsen hiervan zeer tijdig op de hoogte worden gebracht.

Gelijke behandeling

De adviesperiode en de adviesnormen van de luistertoetsen waren onderwerp van de vragen 4 en 5. Uit de antwoorden blijkt dat ruim 80% van de scholen/secties de toetsen afneemt op de adviesdatum of in ieder geval binnen de adviesperiode en ruim 95% zegt de door het Cito verstrekte adviesnorm te volgen. Deze cijfers komen overeen met de bevindingen van de Cito-enquête uit 1991 en die van de door de sectie Frans van de Vereniging van Leraren in Levende Talen gehouden enquête uit 1993. Als reden voor het afwijken van de adviesperiode refereert men aan het so-rooster op de betreffende school waarbij de luistervaardigheid in een andere periode van het jaar wordt geëvalueerd. De scholen die aangeven dat zij afwijken van de adviesnorm geven als reden dat zij dit doen omdat het niveau van hun leerlingen te laag is en in een enkel geval omdat zij juist een strengere norm wensen toe te passen. Het zal duidelijk zijn dat als men de adviesnorm eigenhandig aanpast aan de vaardigheid van de eigen leerlingen, er geen sprake meer is van een gelijke behandeling van de eindexamenkandidaten in

Resultaten enquête luistertoetsen mvt 1997							
Totaal aantal benaderde scholen (per school vier formulieren): 1483		Totaal aantal terugontvangen formulieren: 2027		Schooltype ingevuld:		vbo-mavo (vm): 553 havo-vwo (hv): 317 vbo-mavo-havo-vwo (vmhv): 138	
				Schooltype niet ingevuld:		1019	
vragen	respons totaal	antwoorden	respons in %	respons met schooltype	percentages		
					vm	hv	vmhv
invoering (audio)-CD's							
1 Vanaf welk jaar wilt u de luistertoets ontvangen op CD alleen?	823	1998 1999 2000	38.0 17.5 44.5	406	41.6 16.0 42.4	36.4 16.9 46.6	33.3 21.1 45.6
2 In/naaraf welk jaar wilt u de luistertoets ontvangen zowel op CD als op cassette?	946	1998 1999 2000	60.4 15.1 24.5	475	62.8 15.8 21.3	56.8 18.0 25.2	67.5 8.4 24.1
3 Wilt u de luistertoets ook in de toekomst alleen op cassette blijven ontvangen?	1685	ja nee	47.2 52.8	832	48.5 51.5	46.7 53.3	40.9 59.1
adviesdatum en adviesnormen							
4 Houdt u zich aan de geldende adviesdatum/-periode?	1991	ja nee	82.3 17.7	987	77.3 22.7	89.3 10.7	84.4 15.6
5a Houdt u zich aan de voorgestelde adviesnormen?	1987	ja	95.2	988	93.6	94.8	95.6
5b Indien uw antwoord NEE was bij 5a, wilt u dit toelichten? (Zie "conclusies")		nee	4.8				
vernieuwingen							
Welke van de volgende vernieuwingen kunnen op uw instemming rekenen?							
6 Het toetsen van de luistervaardigheid door middel van open vragen. Consequentie: de docenten corrigeren zelf.	1954	ja nee	21.2 78.8	979	17.3 82.7	24.1 75.9	22.5 77.5
7 Het toetsen van luistervaardigheid door middel van videofragmenten. Consequentie: verdubbeling van de prijs	1951	ja nee	61.9 38.1	976	61.6 38.4	58.9 41.1	65.6 34.4
8 Het opnemen van meer losse berichten en mededelingen. Consequentie: grotere variatie aan sprekers en onderwerpen	1972	ja nee	85.2 14.8	987	86.8 13.2	79.8 20.2	85.0 15.0
9a Stelt u prijs op beschikbaarstelling van materiaal voor extensief luisteren waarbij de leerlingen de techniek van het maken van aantekeningen maken aanleren?	1724	ja nee	82.0 18.0	820	65.4 34.6	92.3 7.7	93.9 6.1
9b Indien u vraag 9a met JA beantwoord heeft: zou u daarbij dan verwerkingsmateriaal willen ontvangen? Overige opmerkingen	1330	ja nee	96.5 3.5	619	94.6 5.4	96.9 3.1	98.3 1.7

Nederland. Het Cito raadt scholen daarom dringend af van de adviesnorm af te wijken. De adviesnormen worden elk jaar berekend op basis van de resultaten van ruime steekproeven leerlingen uit het examenjaar.

Meer variatie

De vragen 6 t/m 9b vragen naar een oordeel over mogelijke vernieuwingen in toets- en trainingsmateriaal. De voorstanders van het opnemen van open vragen (vraag 6: 78,8%) willen deze bij voorkeur altijd in combinatie met gesloten vragen zien; een luistertoets uitsluitend bestaande uit open vragen vindt men niet geschikt om luistervaardigheid te meten en men stelt het op prijs indien daarbij het Nederlands als antwoordtaal gehanteerd kan worden.

De vraag wat men vindt van toetsing van luistervaardigheid door middel van videobeelden (vraag 7) krijgt bijval van 61,9% van de respondenten, hoewel de kanttekening wordt gemaakt dat een luistertoets een combinatie van (traditionele) audio en video dient te zijn.

De antwoorden op vraag 8 over het opnemen van losse berichten en mededelingen in de luistertoetsen zijn overwegend positief (85,2%). Men voelt duidelijk voor meer variatie in het te bevragen materiaal. Wel wordt soms enige aarzeling uitgesproken over een te grote afwisseling van thema's binnen een luistertoets: het rommelige karakter van een dergelijk onderdeel zou de concentratie van de kandidaten verstoren.

De vragen over het beschikbaar stellen van materiaal voor extensief luisteren krijgen een positieve respons van ruim 80% (vragen 9a en 9b, ondanks de gebrekkige formulering van de laatste vraag). Dit toont aan

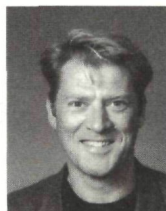
dat men graag bij het uitvoering geven aan het handelingsgedeelte van het domein luistervaardigheid in het eindexamenprogramma mvt ondersteund wil worden. Dat is, gegeven de omvang van de werkzaamheden die docenten in het kader van de tweede fase moeten verrichten, niet verwonderlijk.

Nederlands bij C-toets Duits?

Bij de 'Andere wensen en opmerkingen' wordt gevraagd om luistertoetsen voor het B-programma Duits. Bovendien deelt een aantal docenten Duits mee het op prijs te stellen indien bij het C- (en ook het D-)programma de opgaven voortaan in het Nederlands worden gesteld. Aangezien deze wens in de afgelopen jaren vaker geuit is, zal het Cito in het voorjaar van 1998 onderzoek verrichten naar het effect van Nederlandstalige opgaven bij de C-toets Duits. Van opname van Nederlandstalige opgaven in de luistertoets Duits-C zal echter vóór 1999 zeker nog geen sprake zijn.

De ruime respons op de enquête heeft het Cito waardevolle informatie opgeleverd voor de toekomst van de luistertoetsen. De invullers van de enquête willen wij hierbij hartelijk dankzeggen voor hun bijdragen.

Jan van Thiel

Geboren 1950. Studeerde Franse taal- en letterkunde aan de KUN. Was 11 jaar werkzaam als docent Frans in het voortgezet onderwijs en is sinds 1986 verbonden aan het Cito als constructeur van luister- en gespreksvaardigheidstoetsen en als cursusleider bij de nascholingscursussen luistervaardigheidstraining en -toetsing. Sinds 1 januari 1996 projectbeheerder luistertoetsen mvt. Adres: Cito, Postbus 1034, 6801 MG Arnhem.